

TARTALOM.

I. Költemények.

A nők világa. Hazaszeretet (Ajtai János)	11
Riadó (Barabás Ábel)	21
A Kárpátok katonája (Gyallay Domokos)	24
Ima (Barabás Ábelné)	47
A mi katonáink (S Nagy László)	62
A mi katonáink (Szórakozás a táborban) (Sándor Zsigmond)	97
Sárosi ítélőmester átka (Hangay Sándor)	133
Áldásos élet (Felszeghy Dezső)	183
Köszöntő (Lovassy Andor)	183
Hantok között (Szász Dénes)	197
Hozzád kiáltunk. (Orbán Lajos)	210
Kérésem a tűzvonalba. (Péterffy Áron)	211

II. Vallásos és erkölcsös tárgyú közlemények.

1. Szerkesztő asztaláról 1, 17, 57, 73, 88, 105, 145, 169, 193, 209	
2. Hadba hívott magyar katona imája (Deák Miklós) . . .	2
3. Föl a lobogóval	4
4. Háborús újesztendei tisztelgés a főpásztornál	18
5. Hiszem az embert, hiszem az életet (Györfi István) . .	58
6. Egész szívvel (Kiss Sándor)	60
7. Tábori Ima (Fodor Pál)	65
8. Háború lelke (Marosi Márton)	74, 93
9. Beszéd a brassói új lelkész beiktatásán a ref. templom- ban (dr. Boros György)	90
10. Világháború (Györfi István)	131
11. 80 év Krisztus szellemében (Percelné, Kozma Flóra) .	146
12. Ferencz József születése 80 éves jubileumán (dr. Boros Gy.)	148
13. Sincky Julia koporsója mellett (dr. Boros György) . .	151
14. Pálffy Ferenc (— Ör. —)	196
15. Pongrácz Lajos cigányprimás sírja fölött (dr. Boros Gy.)	204
16. Lelkész beiktatás Nagyajtán	121
17. Unitárius Tőiskolai Tanulók Otthona Budapesten . . .	137

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÓRFI ISTVÁN

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	1	A nők világa. Hazaszeretet. Aj-	
Hadbahívott magyar katona imája.		tay János	11
Deák Miklós	2	Tűzhely mellett. Mikor tél van . .	12
Fél a lobogóval	4	Irodalom	13
A mi katonáink	6	Egyházi és iskolai mozgalmak .	14
		Boríték. Hirdetés.	

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv., **SZIVEMET HOZZÁDEMELEM**, írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőr-kötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6 K. **Fehér csont, selyem- és bársony kötés** többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. **Bőr-kötés remek kivitelben 14 kor.** Megrendelhető a szerkesztőnél.

**Akinek valakije a háboruban van, rendelje meg az Unitárius
Közlönyt, mert minden unitáriusról meg fog emlékezni.
Nagyon becses foglalatja a székely vitézségnek!**

**Ha legalább 5-ön egyszerre rendelik meg s egy-
egy koronát, összesen 5 koronát egyszerre bekül-
denek, az Unitárius Közlöny háborus számait egész
évben egy csomagban egy névre megküldjük.**

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

AVALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÖRFI ISTVÁN

Előfizetési ára: 2 korona 44 fillér. Egy szám ára: 24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 korona 4 f. fizetnek. — Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Ujév: jóhász. Örökké valóság Istene, aki nem szünsz meg teremteni csak egy pillanatig is, akinek kezében minden élet megszünése új életet szüktése, cselekedd, hogy lássunk be bölcseséged titkaiba és olvassuk el a nekünk szóló szent kijelentést: én élek és ti is éltek. Vajha megéreznök, hogy az új esztendő ébredése az igazságok diadalát, a hamisság megsemmisülését jelenti. Vajha átszállana izmainkba az a nagy erő, amely diadalmat vesz még a halálon is. Vajha megéreznök távollevő szeretteink' édes ölelését, vajha fiaink, férjünk, testvérünk és életünk leendő párja vissza térne az új esztendőre, hogy szünnék meg a könnyek árja, a bánat és a fájdalom. Atyánk gyógyítsd be a csatákban szerzett sebeket, töltsd be azokat az üres helyeket, amelyekről el messze szállottak a vitézek. Isten adj hazánk felett tiszta, fénylő kék eget!

Ámen!

A háboru alatt nemcsak a várfalakat döntötték le a 42-es ágyugolyók, hanem a társadalom falait is. A csata-terén a királyfi és a főhercegek egy lövészárokban vonulnak meg, együtt harcolnak, együtt győznek s együtt örvendeznek a közemberekkel. A társadalomban a mag-násasszonyok és a polgárasszonyok együtt ápolják az osztrák, magyar, székely és cseh sebesülteket. Egyiknek sem jut eszébe, hogy közöttük valaha nagy különbség volt, mert érzik, hogy most csak a szívükre és a segítő kezükre van szükség.

Falun a sebesülteket csak elvétve látják. Oda inkább csak a gyógyult szabadságoltak jutnak el pár hétre. De ott is van mivel harcolni, mert a családfejt, a dolgozót, az erőset elvitték harcolni. Most a falu népe egy test, egy lélek kell hogy legyen. A lelket adják a lelkipásztorok: a pap, a tanító, a papné, tanítóné és a hozzájuk hasonlók. Milyen szép munkakör. Mennyi áldás fakad a nyomában!

A vészmadarak. A háboru körül mindig kavarnak, kárrognak a vészmadarak. Lesik a hullát, mert abból élnek. Ki venné rossz néven tőlük, hiszen még hasznot is tesznek, mert bizony a szegény elesett harci lovak eltemetése jobbra rájuk marad. De itt közöttünk is vannak ám vészmadarak. Ezek a félnék emberek, akik mindig reszketnek, remegnek, mert arról vannak meggyőződve, hogy a jó hirt csak kihalják s a rosszat eltitkolják. Ők ugyan jól tudják, hogy baj van itt is, ott is, mindenütt, mert ők hallották, hogy... Egy részük gyenge szívű, félnék. Ők máskor is csak gyávák voltak, de akkor el tudták titkolni. A másik részük nem annyira gyáva, mint fősvény, akinek minden csak a vagyona s azon reszket, hogy mi lesz ha eltalálják venni. Félnék az inségtől, a szegénységtől, mert nem tudnak dolgozni, csak uzsoráskodni, spekulálni. A szegény beteg katonákat segélyezők között meg nem találód őket, pedig csak a katonák bátor fegyvere háríthatja el a veszedelmet. Az ilyen vészmadarak is gyávák, de az ők gyávaságuk még inkább érdemel megvetést és utálatot, mint a gyámoltalan félnékeké.

Hadbahívott magyar katona imája.

Hívó szót hallottam. Ránk üvöltő ellenségnek megfélekezésére hívott el királyom. Hívott. Ki ne menne. A királyi szóra, e szép indulóra, harcra készen állok... szent neveddel én Istenem, már is elindulok! Megyek... meg-megállok... könnybe lábad szemem, mert téled buszom én édes hitvesem. Öreg szülöm keblén úgy zokog a lelkem, hogy hagyjalak gyámoltalan kis árva galambom, aggódom gyermekem? Kasza, sarló, ekém — drága szerszámaim — ki fog meg titeket? Lesz-e aratása egy más esztendőnek, hogy én nem vetek? Szénaillatos me-

zöben ki vágja a rendet? Hegy, völgy, halom, szép márdárdal az Isten völetek! A templomra nézek, ahol imádhoztam, a földre borulók, melyet megcsókoltam... még egyszer szivemre, még egyszer keblemre hitves, szülő, gyermek: én egész világom, minden boldogságom, harcra hívott el engemet áldott jó királyom. Hivott! Ránk üvöltő ellenségnek megfélemezésére. A királyi szóra, e szép indulóra megyek, meg nem állok. Vezérelj utamon én édes Istenem!

Nincs könny már szememben falum határintúl, a szivemnek, a lelkemnek egy érzés parancsol: a *hazaszeretet*. Vészfelhőit látom, villámok cikáznak, azt akarja az ellenség: vége legyen a magyar hazának. Kőszörűli kardját, szórja a golyóját, eloltani készül a magyarnak élete világát. Kard hegyére húzni kicsiny gyermekemet, meggyalázní édes, drága hitvesemet, lángba borítani nyugtot adó házam, hogy ha visszatérek... helyét ne találjam — ellenség szándéka. Látod ezt Istenem!

Ellenség ajakán ott a dicsekedés: Nekem zöldel magyar földön ezután a vetés! Arany kalász nekem bolint, asztalomra kerül, csak magyar anya szoptat rabot ezután egyedül. Hallod-e a dicsekedést én édes Istenem!?

Ezer esztendőnek minden alkotása, elnémult harangok utolsó kongása a sirba hanyatlik, halálunkat jelzi, ha a székely-magyar az egész világnak öldöklő szándékát tétlenül elnézi.

Gyermekem orcáján megfagy a mosolygás, hitvesem ajakán a rémes síkoltás feltör a nagy égre ellenség látára, a vér hullására, ha meg nem mozdulunk.

Viruló leányzó elúzi kedvesét, utálattal nézi hitves gyáva férjét, gyermek átkot kiált a saját apjára, ha e hont érinti ellenségnek lába.

Ki maradna itthon? Ki lenne oly gyáva, hogy remegjen, hogy ne menjen, ha hívja a magyarok királya, magyarok hazája?! Sokszorozd meg bátorságunk, vitézségünk, mutassad a vést mi nekünk, jó Istenünk, hogy e hont mentői legyünk!

Nincs könny már szememben falum határin tul, a szivemnek, a lelkemnek egy érzés parancsol: a *hazaszeretet*. Porladó Rákóczi zászlóját lengeli, Kossuth apánk lelke most is csak azt zengi: Előre katonák! előre magyarok, ti a szabadságnak hős fiai vagytok!

Megyek... megyünk, megmozdul az erdő... előttünk hangzik a Rákóczi kesergő... majd örömmre válik, hogy ha ősi vitézséggel végig küzdjük Bem apó csatáit.

Vajjon hol leszek én, hová visz az útam? Oda állok, hol karom: a rejére legnagyobb szükség van. Védem a hazámat, benne hitvesemet, megöszült apámat, édes gyermekemet. Ők az én mindenem, segíts meg e szent csatában én édes Istenem!

Messze idegeből haza száll a lelkem. Csendes éjszakákon azokat keresem, kikért szívem hevül. Látom gyermekemet hitvesem ölében, buzgó szent imáját most mondja el épen: Kís kacsódat összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem... hazáért... apáért... a szent szabadságért.

Erőt nyer a lelkem... a gyermek imáját meghallja az Isten. Ártatlan ajk mondja... tiszta lelkén felszáll az égi zsoltosma: hazáért... királyért... a küzdő apáért... a szent szabadságért.

Ágyuk bömbölése nem rémíti lelkem, puszkák ropogása nem védi helyettem elhagyott hitvesem, gyermekem kezébe ki ad majd kenyeret, léssen-e irántuk hevülő szeretet? Ezekért aggódom.

Kit harcba nem hívott a király szózata, kit el nem szólított a hon búja, baja, — gondol-e ezekre?

Ezer ellenséggel összemérem kardom, szenvedő hazámért vérem is kiontom s nem sajog a lelkem... de ha elhagyatva tudom hitvesemet, éhes, sáppadt arccal kicsiny gyermekemet... lehanyatlik kezem... elejtem fegyverem... vége a reménynek... ellenségnek vad csordái szép hazánkra törnek!... ha ide törnének... mind rabbá tennének... mindent égetnének, igaz ügyünk vesztét csak azok akarnák, kikben nem volt lélek felkarolni harcosok családját.

Ne adj ilyen szívet, ilyen galád szívet, ily áruló szívet a magyar hazában én édes Istenem!

Ezer veszély idején megyek a csatába,
Magyarok Istene, tekincs e hazára!

Ámen.

Deák Miklós.

Föl a lobogóval!

Trombita harsog, dob pereg, dörög az ágyú, csattog a kard, sívit a golyó, sír a srappell, fúrja, szórja a földet szét a gránát, hajót süllyeszt a tenger szörnye, bombát dob

alá a légben kattogó gép — háboru van szörnyű, irtóztató, de mindez csak azért, mert készül a nagy, a sokáig tartó, áldó béke!

Senki sem kívánta a háborut, mégis megjött, mindenki várja, hívja a békét, hogyan jönne meg! Bizonytalán meg is fog jönni, talán hamarább, mint gondolhatnók.

Akkor lesz nagy ünnep ezen a világon. Akkor fogjuk csak igazán megtudni, kik a nagyok, kik a dicsők. Azok lesznek a nagyok, akik megteremtik a szent békét.

Addig föl a lobogóval. Egész világ hadd hirdesse egyik tengertől a másikig s azon is túl, hogy a magyar név megint szép lett, méltó régi nagy híréhez.

Ti és mi, mindazok, akik az itthon tűzhelye mellett maradtunk, vajjon mit tehetünk mi? Elcsüggedjünk? sirjunk, vagy panaszkodjunk? Egyiket sem tesszük, hanem erőnket megsokszorozva végezzük a munkát, készülünk a nagy békére, amikor majd virágozni fog e hon s gazdag és boldog leszen minden lakója.

Ne gondolja senki, hogy nem úgy leszen. Félre kislelkűek, akik még most is kételkedni tudtak egy szebb jövő felett. Ki hitte volna, hogy olyan erős a magyar kár? Ki tudta mostanig, hogy mit ér a magyar vitézség, a székely bátorság? Nekünk meg kell érnünk azt a szép és nagy ünnepet, amelyen lelkünk oltárán fogunk áldozni, hála áldozatot érettük, akik életüket szembe állították a halállal.

Az Unitárius Közlöny hirnöke kíván lenni a nemzeti dicsőségnek, hirdetője a mi katonáink érdemeinek, tehát építője a hitnek és a reménységnek.

Minthogy nincsen olyan unitárius ház, amelyet ne érintett volna a háboru vihara, ne legyen egy is, amely ne hívna tűzhelyéhez ezt a vigasztaló, bátorító, békítő apostolt.

Unitáriusok, mi fölemeljük a lobogót újból. Köszöntjük az új esztendőt. Köszöntjük az itthon levőket, a harcolókat. Mindenikhez van és lesz jó szavunk, ha kell biztatásunk, ha kell vigasztalásunk.

Unitáriusok kérjétek, hívjátok magatokhoz az Unitárius Közlönyt, hisz oly csekély kiadástokba kerül minden hónapban megjövő lapunk. Fogjunk kezet és juttassuk el az Unitárius Közlönyt minden házhoz.

Mi szószólóitok leszünk. Isten nevében föl a lobogóval. Kövessétek. Hív.

a szerkesztőség.

A mi katonáink.

— Tudósítások a nagy világháboruban résztvevőkről. —

Ápoljátok a cserfát. Cserfa erdőre, dús lombozatu fákra lesz szükségünk. Koszorút kell fonnunk sokat, tartóást.

Hajdan, a görög hősök idejében a cserfés a babér versenyzett a dicsőségért, a hősök homlokáért. Ha szólan tudnának, elmondanák, hogy milyen régóta várnak a magyar vitézekre. Talán aggódtak is immár a jó öreg cserfák ott az erdő szélén, a kert végében, a berekben, hogy levelöket hiába növelik újra minden tavasz kezdetén, mert nem becsülik meg. Legfennebb pihenni húzódtak be árnyai alá, de az erős nem szívesen látja a renyhét, a tétlent. Ő a feszülő izmokban, az erős karban, a kitartó munkában gyönyörködik.

Most ápoljátok a cserfát, mert régi idő óta nem volt oly nagy alkalom, hogy fölhasználjuk koszorunak.

Déltől északig, kelettől nyugatig nincsen hely, ahol ne a magyar katoná vitézségéről zengjenek a halmok, bércek. Szájról szájra zeng az ének dicsőséget a magyar névnek.

A mi katonáink száma milliók. Együtt éltetjük őket, együtt ápoljuk, együtt készítjük sebökre a gyógyírt. — Együtt imádkozunk életükért, együtt várjuk haza, hogy kebelünkre ölelhessük. Mindenik számára van hevület szívében, mindeniknek szeretnénk koszorút nyújtani lát.

De ha mindent nem tehetünk meg, legyünk meg azt, ami ránk tartozik és megtehető.

Az Unitárius Közlöny a maga olvasói körében méltatni kívánja harcban volt és harcban levő katonáinkat. Azt akarjuk, hogy ezeken a szerény lapokon hosszú évek elmúltával olvashassák az unokák és dédunokák azoknak a nevét, akik részt vettek ebben a nagy világháboruban.

Lelkiészcink és lapunk más olvasói segítségével föl akarjuk jegyezni a nevét mindenkinek, aki a csatában elhalt. Nem teszünk különbséget. A nevet, az illetőséget, a katonai állást, a harctéret és az időt kívánjuk feljegyezni.

Följegyezzük azokét, akik részt vettek és kitüntek s azokét is, akik a remélt és elérendő diadalhoz hozzájárultak.

Ez lesz a mi koszorunk a mi katonáinknak.

De még egyet! Ugy készüljön minden község és minden város népe, hogy azokat a házakat, amelyekből csatában voltak, díszítsék fel cserkoszorúval. Mily fölséges látvány lenne ha egy, ha kettő, vagy három, sőt több koszoru ékesitené azoknak a szerény és ékes házaknak homlokát, a honnan csatában voltak a férfiak.

Becsüljük meg katonáinkat. Ápoljuk a cserfákat. Készüljünk a nagy ünnepre.

* * *

Már a megelőző szúmban méltattuk a hősi halált halt dr. Vass Pált, dr. Létai Balázst és Szentpáli Béla postatávirda tisztet.

E pillanatban azokra az érdemes vitézekre gondolunk, akik koruknál fogva már megérdemelték a nyugalmat, de a haza hívó szavára fölkötötték a tiszti kardot és elmentek hadi szolgálatra.

Lőrinczi Dénes tábornok, immár, úgy halljuk, tábor-nagygyá tétetett, mert a mikor fölszólitották, így szólott,

mint illik vitéz székely magyarhoz: »Karom erős, kardom éles, rendelkezhetek velem.« — Szentkirályi Ferenc ezredes a harctéren vezényeli dicső honvédeinket. Mindkettő félbehagyta a vállalt polgári állást.

Pálffy Ferenc tábori lelkész, szabédi lelkészünk az északi harctérről megsebesülve hazajött, Kolozsvárt ápolták s most ideiglenes szabadságát élvezzi.

Gálfalvi Sámuel székelykereszturi tanár Galiciában harcolt. A nagy csaták mindennemű izgalmát és szenvedését végigélvezte, de a szenvedést dicsőségének tekinti s most már talán újból ott van, ahol többi vitézeink.

Dr. Borbély István kolozsvári ifju tanárunk a szerbek ügyes fondorlatait tanulmányozta és meg is szenvedett érte. Sulyos sebéből immár gyógyulóban van, mert azalatt született kis leánya vidámitja. Gálfy Zsigmond tanárt, akinek bő rész jutott a muszkáknak határunkról való kivérésében, nem kímélte a golyó őt sem. Dr. Kiss Ernő, akit csak most avatott rendes tanárrá az egyház, kezdet óta ezideig északon harcolt. Most megrongált egészségét igyekszik helyreállítani.

Nemes József cs. és kir. százados északon harcolt. Már két sebe volt, de nem akart félrevonulni. Forderítő szolgálaton egy lengyel közlésben meglepték a muszkák, katonáival együtt fogságba került. Ezideig vajmi kevés hír érkezett felőle.

Berde Gábor cs. és kir. százados december elejéig az északi harctéren volt. Kisebb sebeit nem vette számba, de egy srappell a fejét bántotta s egész idegzetét megzavarta. Kolozsvárt gyógykezelte magát s úgy vesszük észre, hogy ma-holnap ismét csapatja élén fogja mutatni rettenthetetlen székely bátorságát.

Márkos Albert, Pálfi Márton tanárok kezdet óta szolgálnak a hazai őrállomásokon. Márkos barátunkat ezalatt meglepték az apai örömök is, fia született.

Szathmáry Pál hadbíró északra vonult volt, de szerencsétlenül járt. Összezúzott testtel jött haza. Már jobban van.

Kozma Ferenc kir. tanácsos, isk. gondnokunknak három fia van szolgálatban. Endre, a közjegyző, itthon irodában segítkezik a nagy vállalatban. Ferenc, tüzérszázados, immár számtalanszor szembe nézett a muszkával, s a halállal is, de mind ez ideig — s ezredéből talán már csak egyedül — állja és ontja a tüzet rendületlenül. Az emberek rendkívüli elragadtatással beszélnek róla, mert minden emberére nagy gondja van a legnehezebb körül-

mények között is. Egyik zászlósa boldog volt, hogy alatta szolgálhatott. György is, mint tüzerhadnagy szolgált és szerencsésen megmenekült egy sulyos természetű fejsébbel. Immár ismét szolgálatban van. A folyton termelő fantázia mindkettőt eltemette többször is, de szerencsére egyik sem történt meg.

Végh Gyula (Tordátfalva) zászlós a szerbektől hozott egy pár jelentékeny sebet, de rövid idő alatt kiheveri az erős férfi.

Dr. Sárdi Elemér orvos, kinek kitüntetéséről már megemlékeztünk, még mindig kötözi a sebeket s úgy látszik, egészen otthonias lett az ágyuk dörgése között.

Dr. László Albert, a Farkas Vilmos veje, északon van szintén mint orvos s buzgólkodik, bárhol, a hová állítják.

Bede Jenő keresk. akadémiai hallgató, egy éves önkéntes, a Bede János fivére, az 51-ik gyalogezredben mint tizedes szolgált Galiciában és Bilienél járőr szolgálaton egy srappel a jobb karját eltörte. Már gyógyulóban van s hihetőleg nemsokára újból a csatatéren lesz.

Péter Lajos tanárunkról és testvéréről: Aladárról, a boldogfalvi igazgató-tanító fiáról, az a hír, hogy orosz fogságba kerültek. Az ifjabbikról az a hír is járta, hogy már befejezte szépnek ígérkező pályáját. A halottak közé van sorozva. Minthogy ilyenek már sokan cáfolták meg a lesújtó hírt, talán ő is jelentkezni fog, mert bizony a hazának ezután is szüksége lesz a jókra és jelesekre.

Jakab János (Rava), a 22. honv. gy. e. szakaszvezetője. Augusztusban az első csapatokkal küzdött az északi harctéren Kelet-Galiciában. Szeptember első felében rohamra mentek. A pusztító golyózáporban egy golyó felső combjába, egy a felső bal mellkasába fúródott, de a szakasz élén, kezében szuronyos puskájával vezet tovább... előre, a szakaszvezető. Nem sokáig! A sorokat végigseprő srappel-tűznek egy gyilkos sugárkévéje a Jakab János kemény derekát szórta be nehéz ólmával. Elesett... de nem halt meg, kórházba vitték. Az orvosi tudomány sokat próbált vele, ápolóinak meleg szeretete pillanatra el nem lankadt, a szívós szervezet csodákat mutat. Jakab János ma is él. A sebei behegedtek s a szerető férjjet és fiut, a szülői háznál ápolják tovább, hogy az elveszített életerőt visszakapja.

Tizenegy golyó frájjó, véres sebe mozdulatlan ágyához köti s panasz el nem hagyja ajakát: »Isten aklaratá«, »az Ur gondot visel«. Így volt Jakab János, a legsúlyosabb

sebesült a nagy kórház jó kedélyű, soha nem panasz-
kodó, legesendesebb betege Kolozsvárt.

Győrfi Béla (Homoródszentmárton) mint orvosnöven-
dék, a 64. gyalogezred káplár-önkéntese, tiz héten ke-
resztül ápolta, kötözte a galíciai csatatér sebesült-áldo-
zatait. Október végén, éppen a mikor egy nehéz sebe-
sültnek nyújtott segítséget egy srapsnell golyója bal felső
combját átütötte. Sebe, a gondviselés segedelmével any-
nyira gyógyult, hogy már utrakész csapatba oszva várja
az indulási parancsot... Vissza a csata mezejére újra.

Győrfi Géza (Homoródszentmárton) kabai gazdasági
iskola-igazgató, mint a 82. gyalogezred póttartalékosa küz-
dött a vereczkei szoros előtt, az első orosz betörés idejé-
ben. A győzelmes harcok utolsó jelenetében lábszárára
kapott nem súlyos, de nehezen gyógyuló sebet. Most újra
ezredéhez vonult be, hogy magasabb tiszti kiképeztetése
után, részt vehessen a további harcainkban.

Sándor Dezső (Homoródmás) orvosnövendék, a 82.
gy. ezred önkéntese. A vereczkei első harcokban kez-
dte meg önfeláldozó ápolói munkáját. Azóta fáradsá-
got nem ismerő lelkesedéssel járta vitéz székelyeinkkel
Galicia tagyos mezőit, míg egy rosszul irányított golyó
bokaíjában meg nem sebezte. A kolozsvári Vörös-Kereszt
kórházában várja a gyógyulás s az újra kezdődő munka
nemes pillanatát.

Farkas Endre (Dés) a kassai 9. honv. gy.-ezred szá-
zadosa. Hosszu, szenvedéssel teljes hónapok nehéz tusái-
ban vitézségével és bátor, lelkes tetteivel a katonai ér-
demkeresztet, a hadi ékítménnyel szerezte meg magának.
A halál, kegyetlen... legjobbjainkat kéri áldozatul; a
krakói csatában, november 18-án, hősi halált halt.

Benczedy László (Kolozsvár) az Erdélyi Bank tiszt-
viselője, mint a 64. gy.-ezred önkéntese, hosszú vesede-
lemmel és szenvedéssel bővelkedő tiz hetet töltött a déli
harctéren. Betegsége miatt haza kellett jönnie s most a
kolozsvári Vörös-kereszt kórházában keresi a gyógyulást
s a nehéz küzdelmek jól megérdemelt pihenőjét.

Szentkirályi Árpád (Székelykeresztur) az 1. honvéd
huszárezred főhadnagya, a derék katonai kinek otthona
volt a csatatér, aki »vörös ördöge« volt a muszkának,
északon kapott súlyos sebével Bécsben (Wien) a klini-
kán ápolták, de nem menthették meg a hősi haláltól a
vitéz életnek.

Dr. Izsák Lajos (Kadács) ügyvédjelölt, minden szépre
jogositó tehetség, az északi harctéren az első csatákban

elcsétt s hirünk szerint hősi halált halt a bánatos szülők egyetlen gyermekéi.

Ime a szép sorozat kezdete. Olvasóink' szives segítségével folytatni fogjuk és kiegészítjük!

A NŐK VILÁGA

Hazaszeretet.

Fényes város utcasarkán
Öreg, béna koldus ül.
Vár-vár . . . éhség ül az arcán,
Részvevő alig kerül.
Fényes ruhás urak-dámák
Ezeren lebbennek el:
De fájdalmas panaszára
Senki, senki sem felel . . .

*

Gyászbaborult öreg özvegy
Fátyol alatt tipegett:
Már távolról nézi-nézi
A hős-koldus öreget.
S bár köntöse avult-kopott,
Aranyat nyom kezébe
S szánakozás gyanánt könnye
Perdül gyászos képén le . . .

*

Koldus hálásan tekint rá
S amint tova tipegett,
Utca népe áldva-áldja
A vén gyászos özvegyet.
„Ott a dicsők táborában
Küzdött férje egykoron;
Hőshalált halt szent hazánkért
Véres harci sikokon.

*

Gyászos özvegy mind azóta
Széjjel jár és jót teszen.
Napról-napra ázva-fázva,
A nyomortanyákat járva,

Fárad-áldoz szüntelen.
És ha estve dideregve
Könnyes vánkosára dől:
Jótettei emlékében
Lelke újra felhevül . . .
Nem rideg már zárt magánya.
Csodás fényben férje várja:
— Ott a falon éltepárja

Képe megelevenül

S mintha ajka — néma ajka
Meggzólna s zeng imát:

„*Oh Magyarok nagy Istene!
Tedd nagygyá e szép Hazát.*

*Női szívek hű szerelme
Védje-övja szüntelen*

*S hős fiaí vérző arcát
Borostyánnal koszoruzva,
Jótettek fényözönében
Ragyogjon évezreken!*“

*

Fáradt özvegy álma édes;
Ajkan nyugodt mosoly ül.
Fehér galamb béke-szárnya
Borul alvó arcájára.
Fehér fűrtit csókolgatja
Biztatóan mondogatja:
„*Im hazánk ege derül!*“

*

Fényes város utcasarkán
Öreg, béna koldus ül.
Egykor bánat dult az arcán;
De most szelid fény derül.

Aki látja, mind csodálja,
Mint regél emlékiról;
Hősi lelkek nagy tusáján
Hősi lelke mint hevül!
Arcára ül szive lángja
S áhitattal zeng imát:
„Oh Magyarok nagy Istene!
Tedd nagygyá e szép Hazát.

*Női szivek hű szerelme
Védje-óvja szüintelen
S hős fiai vérző arcát
Borostyánnal koszorúva,
Jóttek fényzőnében
Ragyogjon évezreken!*“

Homorodalmás, 1914

Ajtay János.

TÜZHELY MELLETT

Mikor tél van...

Amikor tél van minden elesenededik, visszavonul, hallgat, vár, nyugszik, alszik. A halál sápadt arcát mutatja ez a forgó bolygó föld. Orvosa, a forrasztó nap, elment látogatóba többi pacienseihez, akiknek perzselésre van szükségük, mert nem elégíti ki a meleg.

Ezúttal a böles doktor nem szabta jól meg a rendeléseit, mert itt az összes mindenség talpon van, mint a szófogatatlan rossz gyermek. Künn jár, se éjjel, se nappal nem pihen, nem alszik, hanem mint a deliriosos beteg szokot, löt, fut, lármáz, verekszik, hinnéd, hogy teljesen elveszítette az eszt.

No még ilyen telet sem sokat látott a mai ember. Talán hasonlót sem. Talán nem is láz, hanem láng égeti. Nyugtalan, kapkodó, vár valamit. Nagyot, sokat, megváltást, örökkévalóságot, halhatatlanságot, mert most nem tél van, hanem háboru, mert most az ember nem aludni, hanem élni, élni, harcolni, győzni akar. Nem törődik a téllal, nem fázik a hidegtől, nem kíván semmit, amit a téltől szokott kapni. Most az van, ami még nem volt: háboru. Sírni kellene ennek is, annak is, de sírni nem tud. Menni akar valahová a hitvestárs, mert otthon üres a ház. Keresi a háboru helyét; mert ott van az ura. Tudja hogy ott lágyuk dörögnek, tudja hogy neki a kis gyerekek mellett kellene ülni, de azokra hadd ügyeljen a nagyszülő, ő megy a háboruba. Viszen hazai kenyeret, amit ő készített a katonának, aki a hazáért harcol.

Az ország buzáját, lisztjét összeszedték a katonáknak s mégis azok a fiatal falusi asszonyok, talán az utolsó előtti mért lisztet, pogácsává gyúrták, általvetőbe tették és mennek északra, Galicia felé, mert hátha imár a hazai földön vannak s ott megtalálják őket.

Még föl van kötve a jobb keze a székely katonának, hiányzik is róla a középső újjnak két ízülete, de immár nem fáj egy hét mulva, ki is szabadul és vissza megyt. Volt először délen a szerbeknél, ott a lábát furta át a golyó. Az már régen meggyógyult. Ha a keze is rendben lesz, még egyszer szeretne ott lenni, mert ezt a drága hazát nem hagyjuk az utolsó csepp vérig. Talán megsegít a jó Isten s még haza kerülök, mert biz' ott négy kis gyermekem van a feleségemmel.

Csak addig írtózik az ember, amíg egyszer megroppan az ágyu — mondja a népfölkelő. Azután számba sem veszik. A srappell gonosz portéka, de ki lehet bírni. Engemet a karomon ért három helyen. Itt a vállon még baj van, de ez is gyógyúl. Nem adnám sokért, hogy ott voltam. Azt is tudom, hogy nem maradtam adóssa a muszkának. Hamar megfutamodnak. Mi pedig annak örvendünk, amikor azt halljuk: szuronyt szegezsz és hurrá! Akkor aztán vége a muszkának, mert a magyar baka nem tágit az utolsó csepp vérig.

Irodalom.

Unitárius Keresztény Népnaptár együtt halad az évekkel. Most az 5-ikbe lépett megerősödve és megnöve. Képei kissé halványok, de az olvasmányok a célnak egészen megfelelők, tanulságosak és mulattatók. Van közöttük bibliai, egyháztörténelmi, alkalmi, t. i. háborus. Kiváló figyelmet érdemel a Koncz Boldizsár püspök életrajza Péter Sándor lelkésztől. Minthogy a vásárok s más hasznos tudnivalók pontosan megvannak írva, igazán megérdemli, hogy minden házhoz megrendeljék, mert hisz az ára 40 fillér, oly csekély, hogy bárki is megszerezheti. Ajtai János humoródalmási lelkésznél kapható.

Erős várunk nekünk az Isten. Imakönyv azok részére, akik szenvednek. Irta Ütő Lajos küküllőombói lelkész. Reggeli, estéli és mindenkori imák. A háboru súlyos megpróbáltatásai között háborgó lelkek megnyugtatóására és vigasztalására írta ifju lelkészünk, aki már csak azért is elismerést és köszönetet érdemel, hogy fölhasználta az alkalmat. Amugy is erőteljes — néhol talán túl áradozó nyelven van írva, de hasznos kis imakönyv. Ára 40 fillér.

Az Ur így akarta. Regény. Irta Ütő Lajos küküllőombói unitárius lelkész. Most jelent meg a karácsonyi piacon az ifjú szerző újabb munkája. Bővebben fogjuk ismertetni.

Egyházi és iskolai mozgalmak

A t. tagtárs kedves dolgot cselekszik, ha szegény vagy távollevő rokona számára megrendeli az Unitárius Közlönyt. Egész évre 2 K 44 f. postán küldve.

Györfi István ifjú barátunk nevével először találkozik az olvasó a lap élén. Hisszük, hogy az ifjú, új munkatársat velünk együtt szívélyesen üdvözlük olvasóink is.

Dr. Gelei Józsefet szép és nagy kitüntetés érte, kineveztetett a Kolozsvári Ferencz József Tudományegyetemre a természettudományok magántanárává. Ez a tudományos munkásság terén elért sikerek méltatása. Örömmel üdvözljük az ifjú tudóst, ki már önálló fölfedezésével is kivált. Kivánjuk, hogy jusson diadalról-diadalra. Jelenleg főgimnáziumunkban is tanít.

Ifj. D. Pataky László emlékét a küllői kör szépen megbecsüli. A koporsó mellett elhangzott beszédek kiadta az Egyháztársaság. Emlékalapra indított gyűjtést a kör, mire eddig begyűlt 789 K.

Urvacsorai pohár. Lokodban a Máthé Mihály ifjú új lelkes buzgolkodására megalakult a D. F. E. nőkszövetsége igen szép számú taggal. Az új szövetség folyamodott Kolozsvárra a nőkszövetsége elnökségéhez urvacsorai kehelyért és az eredmény az lett, hogy főtisztelendő asszonyunk, mint az U. N. Szöv. elnöke egy csinos és értékes úrasztali poharat szerzett és azt karácsonyra el is küldette. Üdvözljük az új szövetséget. Most

szép munka vár minden egyházközségre, hogy a hadbavonultak otthonmaradott tagjait segítsék és vigasztalják.

Kiss Aladár

Homoródhévíz lelkipásztora elhunyt élete 45-ik évében. Már több idő óta gyöngélkedik és reménykedik. Övéi biztak fölgőgyulásában, de az unitárius egyház vesztesége mégis bekövetkezett. A hűséges és szorgalmas lelkipásztor, egyházkörének már sok éve jegyzője, elköltözött. A Kiss-család több száz événél, egyik kézből a másikba adja a pásztorbotot. Jelességökkel, odaadó buzgóságukkal az unitárius egyház díszei voltak. Az anyai ág egybekapcsolta a Brassai s illetőleg a Konc-családdal. Reméljük, hogy módunk leszen az elhunytól, apjáról, nagyapjáról és dédapjáról ebben a minőségükben rövid idő alatt megemlékezni. Az utolsó sirjára letesszük részvétünk gyászkoszoruját.

Borbély Sámuel

a székelykereszturi fiuképezdének sok éven át derék igazgatója, hosszas betegeskedés után elhunyt Tordán a fia, dr. Borbély Sámuel kórházi főorvos karjai között élete 68-ik évében dec. 28-án. Mély részvéttel közöljük e szomorú hirt.

Dr. Kőváry Ernő.

Vajdahunyad város tiszti főorvosa és tb. megyei főorvos, a néhai Kőváry Mihály ügyvéd nagyobbik fia, a jeles szakember élete delelőjének kezdetén elhunyt.

A hosszas szenvedés megtörte férfi erejét annak, aki annyi életet mentett meg. Fájdalmas részvétünk öleli a két kis árva leányt és a régi gyászra újat öltő édes anyának s a rokonoknak kívánunk vigasztalást.

Elhunytak. Özv. Nik Antalné 82 éves korában. Barabás Lajosné édes anyját gyászolja a szép kort ért jó nőben, akit az unokák és dédunokák s rokonok kísérték örök nyugvóhelyére a kolozsvári köztemetőbe. — *Szász Dénes*, a kolozsvári főimnáziumnak 12 éven át hűséges, munkás iskolai szolgálója elhunyt Székelykereszturton, hová egy fél éve ment át. — *Buocz Károlyné* Deák Ilona elhunyt dec. 23-án Szegeden rövid, boldog házassága kezdetén. — *Ürmössy Aladár*, dr. Ürmössy Gyula és neje Hosszu Augusztia joghallgató fia, a kitűnő zenész, a kellemes ifju, szülői legszebb reménye váratlanul elhunyt Budapesten 20 éves korában.

Egyházköri tisztviselők.

A kolozsdobokai egyházkörben: jegyző Antonya Mihály magyar-szováti lelkész; közügyigazgató Fülöp Mózes kidei lelkész; pénztárnok Kiss Sándor kolozsi lelkész.

Az arnnyostordai egyházkörben: jegyző Ádámosy Gábor kövendi lelkész; közügyigazgató dr. Szathmáry Miklós szindi lelkész; pénztárnok Létay Máté aranyosrákosi lelkész.

A kükküllői egyházkörben: jegyző Nagy Béla segesvári lelkész; közügyigazgató Szabó Albert szőkefalvi lelkész; pénztárnok Nagy Béla segesvári lelkész.

A marosi egyházkörben: közügyigazgató Nagy János nyárad-szentlászlói lelkész; pénztárnok Fazakas Lajos lelkész.

A kereszturi egyházkörben: jegyző Deák Miklós székelyszentmihályi lelkész; közügyigazgató Katona Ferenc firtosmartonosi lelkész; pénztárnok Geréb Zsigmond fiátfalvai lelkész.

Az udvarhelyi egyházkörben: jegyző Ajtay János homoródalmási lelkész; közügyigazgató Demeter Dénes karácsonfalvai lelkész; pénztárnok Gál József recsenyédi lelkész.

A felsőfehéri egyházkörben: jegyző Kiss Aladár olthévi lelkész; közügyigazgató Útő Béla alsórákosi lelkész; pénztárnok Szén Mihály datki lelkész.

A háromszéki egyházkörben: jegyző Kovács Lajos nagyajtai lelkész; közügyigazgató Göncz Mihály szentivánlabórfalvai lelkész; pénztárnok Végh Benjámín árkosi lelkész.

A dunatiszamenti egyházkörben: jegyző Barabás István hódmezővásárhelyi lelkész.

Füzesgyarmaton dec. 26-án köszöntött be Kipceszt László. Barabás István volt a beiktató lelkész. Az új lelkész ismeri az alföldi viszonyokat. Reméljük, szép sikert fog elérni.

A mi teológusaink. Az unitárius teológiai intézetbe 23 ifjú iratkozott be az 1914/15 háborus esztendőre. Négy ifjú van künn. Az

itthonmaradottak nagyobb része a háború miatt kezdet óta nyugtalanok. Először az összes jelentkezett katonai szolgálatra, de a katonai hatóságok nem kínálták az alkalmat.

Tordai egyházközségünkből eleven és lelkes munka hírét vesszük, mely méltóan illeszkedik be a világháború által teremtett s az itthonmaradottak által végzett társadalmi munka keretébe.

A fűtött és világított templomban minden vasárnap és hétfőn kétszer van istentisztelet. A többi napokon a Főtiszt. Püspök úr engedélyével minden nap este 6 órakor tartatik templomozás. Imádkozni vágyó hiveink örvendetes, nagy számmal látogatják a templomot. Mintha pótolni akarnák az eddigi mulasztásokat és kikönyörögni Istentől az óhajtvá várt békét!

Az őszi idényben már kétszer tartottak nagyobbszabású felolvasó estélyt. Az elsőt nov. 15-én, Dávid Ferenc halála évfordulóján; a másodikat dec. 14-én. Ez utóbbiról az „Aranyos vidék“ c. helyi lap a következő szép szavakkal emlékezik meg:

Vallásos estély volt az unitárius templomban az elmúlt vasárnap este 6 órától kezdve, mely alkalommal a közönség zsufolásig megtöltötte a templomot. Lőrinczy Dénes esperes magasszárnyalású imával nyitotta meg az estélyt. A gyönyörű ima után Vajna Margit polg. leányiskolai tanárnő énekelt el Hammersmidt J. hegedű kísérete mellett megkapóan művészileg K. Pallos István főgimnáziumi tanárnak „Ima győzelemért“ című

hatalmas koncepciójú alkalmi szerzeményét, mely a közönségre nagy és mély hatást gyakorolt. Majd Pallos István tanár olvasott fel a háborúról s lelkének a hatalmas gigászi küzdelem körül rajzó értékes, színes gondolataival elzárándokolt a Mester hitet és erőt adó örök nagysághoz, ki megtanította az emberi lelkeket a Szeretet csodatevő erejében rendületlenül hinni és bizni: A felolvasást a közönség hálásan élvezte végig, mely után Pálffy Dezső szavalt el egy alkalmi költeményt lelkes tüllel. Ezután Lőrinczy esperes köszönetet mondott a szereplőknek és közönségnek, majd ódai lendülettel mutatott rá a jelenlegi kiemelkedő adventi időszakra, amikor telve vannak a lelkek várakozással.

A lelkek mélyét járta át s valóban a szivekbe markolt ez az apostoli átszellemültséggel előadott, remek fohász. A szép műsort a közönség Hymnusa zárta be. (b. e.)

Ajándéknak igen kedves és alkalmas a Dávid Ferenc képe (a tordai országgyűlés: keretben 15 K, keret nélkül 5 kor.) Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután c. könyv (3 kor.) Ifjak részére a Dávid Ferenc életrajza 58 fillér postán küldve.

A **Főtanács jegyzőkönyve** jan. 15-re készen lesz. Az egyházközségek és a tanácsosok hivatalból megkapják. Akik óhajtanák látni, egy levelezőlapon értesítsék a főjegyzőt.

A **téli estélyek** tartására soha sem volt oly nagy szükség, mint ebben a háborus időben. Reméljük, hogy mindenik egyházközségben tartani fognak.

Folytatása a boríték 3. oldalán.

A háboru alatt „*A mi katonáink*“ cím alatt föl fogjuk jegyezni mindenki nevét, aki részt vesz a háboruban. A lapot meg kell rendelni, mert a nagy háborunak becses emléke lesz.

Olvasmányt népünknek! Azokhoz szólunk, akik a szegény, de lélekben buzgó embereket szeretik és óhajtanak segíteni rajtuk. Főljajánljuk számukra az Unitárius Közlönyt olyformán, hogy a régi számokból a hazai határon belől bárhova elküldünk 12 számot, ha postai bélyegben beküldenek *negyven fillért* és megjelölik a nevet s a helyet. Hogy egyszerre sokaknak kilehessen osztani, 2 koronáért megküldünk 100 drbot. Távolban levőknek is, de a téli időben a község hiveinek is nagyon jól fog az ilyen olvasmány. Az Unitárius Közlönynek mindenik számában

van hasznos, kedves és építő olvasmány. Reméljük, hogy sokan vannak, akik népünk vallásos épüléséért ily csekély áldozatra készek. A kívánt számokat egy csomagban, egy névre fogjuk megküldeni.

Köszönetnyilvánítás. *Péterfy Áron* nyug. énekvezér és áll igazgató tanító úr a nevét viselő kebli alpra — neje *Tary Irén* úrasszonnyal — újabban kétszáz koronát ajándékozott; ezzel a hivek általkezdeményezett „*Péterfy Áron Emlékalapítvány*“ 328 K 98 f.-re emelkedett.

Fogadják a nemesszivü adakozók ez úton is az egyházközség nevében leghálásabb köszönetünket. Homoródalmás, 1914. *Ajtay János* unit. lelkész, *Szabó László* kebli gondnok.

Egyházi, iskolai és mindennemű nyomtatványokat azonnal készít az

Egyesült Könyvnyomda R.-T.

Kolozsvár, Ferenc József-ut 85. Telefon 856.

Egyesült Könyvnyomda R.-t.

Kolozsvár, Ferencz József-út 85. sz.

Ajánlja modern újdonságokkal, hangjegyekkel, szedőgépekkel és a technika legújabb vívmányu gyorsajtóival felszerelt műintézetét iskolák, egyházak, egyesületek, intézmények, magánosok, ipartelepek, kereskedők, gyárak, gazdaságok, pénzintézetek, stb. részére szükséges mindennemű nyomtatványoknak izléses kivitelben való gyors előállítására. Egyetlen megrendelés, legyen az a legkisebb vagy a legnagyobb, mindenkit meggyőz az árak rendkívüli olcsóságáról s a munka kifogástalanságáról. —

Újdonságok:

A kálvinizmus lényege.

Írta: *Dr. Kuyper Ábrahám*. Fordították: *Csűrös József, Czeglédi Sándor*. Bevezetéssel ellátta: *Sebestyén Jenő* theol. m.-tanár. (A Kálvin-Szövetség kiadása.) Ára K 3·50

A keresztyén liturgia fejlődésének s mai reformjának rövid áttekintése. II. kötet.

Írta: *Dr. Nánássy Lajos*. Ára K 1·20

Obscurus emberek levelei.

Epistolae obscurorum virorum. Ford.: *Barcza József*. Ára K 4.—

Kaphatók:

Kókai Lajos könyvkereskedésében

Budapest, IV, Kamermayer Károly-utca 1.

Nyomtatta az Egyesült Könyvnyomda részvénytársaság Kolozsvárt.